

Nama Brīvības bulvārī 32 vēsture

Rīgas centra bulvāru ainavā nams Brīvības bulvārī 32 (toreiz Aleksandra bulvāris) parādījās kā viens no pirmajiem pēc Rīgas aizsargmūru nojaukšanas 19. gadsimta 60.–70. gados, kad sākās vēlāko Rīgas centra bulvāru apbūve. 1868.-69. gadā pēc arhitekta Heinriha Karla Šēla projekta to uzcēla pazīstamu Rīgas būvuzņēmēju (mūrniekmeistaru) Krīgeru ģimene. Kopš nama uzcelšanas pirmā stāva telpas aizņēma dažādas publiskās telpas, bet ēkas pārējos stāvus – dzīvokļi. 1869. gadā ēkā kā pirmie darbību te uzsāka Frankes kafejnīca-restorāns un Johana fon Manteifela fotoateljē. Nama īpašnieki turpmākajās desmitgadēs vairākkārt mainījās, bet visilgāk to par savu Rīgas rezidenci sauca ievērojamā Vidzemes bruņniecībai piederīgā fon Tranzē-Rozeneku dzimta.

1910. gadā ēka nonāca ar Rīgas Latviešu biedrību saistītu latviešu advokātu dibinātās Rīgas namīpašnieku krājaizdevu sabiedrības īpašumā. Namu vēl plašāk izmantoja dažādiem sabiedriskiem pasākumiem un komercdarbībai vienlaikus tajā saglabājot arī dzīvojamās telpas. 1912. gadā pēc arhitekta Mārtiņa Nukšas projekta neorenesanses stilā celtajam namam tika piebūvēts ceturtais stāvs.

1. pasaules kara un Neatkarības laikā ēkā norisinājušās vairākas vēsturiski nozīmīgas epizodes. 1917. gadā vienā no dzīvokļiem atradās Latviešu strēlnieku pulku Izpildu komiteja (Iskolastrels). Pēc Latvijas neatkarības proklamēšanas, 1918. gada 27. novembrī krājaizdevu sabiedrības lielajā zālē notika Latvijas Sarkanā Krusta biedrības dibināšanas sapulce. Sākoties Neatkarības karam, nama telpās 1918. gada decembrī tika formēta un atradās arī Pagaidu valdības bruņoto spēku kapteiņa Nikolaja Grundmaņa komandētā Atsevišķā studentu rota, kas bija viena no pirmajām Latvijas karaspēka vienībām. 1933. gada 20. decembrī Latvijas armijas komandieris Mārtiņš Peniķis pie nama atklāja Atsevišķajai studentu rotai veltīto piemiņas plāksni, kas padomju okupācijas laikā tika demontēta, bet 2003. gada 20. decembrī atklāta no jauna.

Pēc Pagaidu valdības atgriešanās Rīgā 1919. gada vasarā, namā īsu laiku atradās Tirdzniecības un rūpniecības ministrija. 1919. gada nogalē namā atradās arī Latvijas Sieviešu palīdzības korpusa ziedojumu vākšanas birojs, Bermontiādes laikā 1919. gada oktobrī–novembrī ēkā atradās pilsētas ēdienu nams (virtuve). 20. gadu sākumā ēkā darbojās arī Latvijas Bēgļu reevakuācijas biedrība. Ap 1930. gadu nama pirmā stāva fasādes apdares rustojums nomainīts pret gludu apmetumu, bet logu un durvju aillas ar skatlogu vitrīnām.

20. gs. 20.-30. gados ēkā turpināja darboties dažādas institūcijas: biedrības, restorāni, kafejnīcas un veikali.

Pēc padomju okupācijas ēka tika nacionalizēta. 1940. gadā tajā izvietoja Muitas departamentu, un jau 1941. gadā to sāka izmantot Latvijas Valsts universitātes Ekonomikas un juridiskās, kā arī Vēstures un filoloģijas fakultātes vajadzībām. Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāte ēkā atradās līdz 2009. gadam. Pēc arhitekta Josifa Goldenberga projekta pārbūvējot kādreizējo parfimērijas un dāvanu veikalu telpas, 1964. gadā tika atklāts populārais dāvanu un suvenīru veikals „Sakta”. Kopš 2006. gada šajās telpās darbojas Latvijas Pasta nodaļa. Kopš 2014. gada Brīvības bulvārī 32 atrodas Latvijas Nacionālā vēstures muzeja pastāvīgā ekspozīcija un izstāžu zāles.